

KPSS & EKPSS TARİH

KAPSAMLI ÇALIŞMA NOTLARI

PDF

- *Dev Arşiv: 250 Sayfa!*
- *19 Ünitenin Tamamı*
- *Önemli Yerler Koyu Punto*
- *MEB ve ÖSYM uyumlu*
- *Maddelene ve anlaşılır*

Nokta atışı bilgiler

Satış: www.shopier.com/s/store/tarihkursu

İSLAMİYET ÖNCESİ TÜRK TARİHİ

Türk Adının Anlamı

İlk olarak Avrasya'da görülen Türklerin adı, en eski tarihî kaynaklarda ve araştırmalarda farklı anlamlarda kullanılmıştır:

- Çin Kaynakları: "Miğfer"
- Uygur Belgeleri: "Güç, kuvvet ve olgunluk"
- Kaşgarlı Mahmut (Dîvânu Lugâti't-Türk): "Olgunluk çağı"
- Danimarkalı Bilgin Wambery (19. Yüzyıl): "Türemek"
- Ziya Gökalp (İlk Türk Sosyoloğu): "Kanun ve nizam sahibi"
- İran (Arap/Fars) Kaynakları: "Güzel insan"
- Arap Seyyah İbn-i Fadlan: "Sibir"
- Tevrat: "Togarma"

Önemli Not: Çeşitli anlamlar verilmesine rağmen genel olarak "**güç, kuvvet**" anlamı benimsenmiştir. Türk adı, bağımsızlığını **552** yılında ilan eden **Kök Türk Devleti** ile birlikte tarihte ilk kez **resmî bir devlet adı (siyasi kimlik)** kazanmıştır.

Satış: www.shopier.com/s/store/tarihkursu

Saltuklular (1072-1202)

- **Kurucu ve Merkez: Ebul Kasım Saltuk Bey.** Merkez Erzurum.
- **Özellik:** Anadolu'da kurulan ilk Türk beyliğidir.
- **Faaliyetler:** Gürcülerle başarılı mücadeleler yapmışlar, Haçlı Seferlerinde Türkiye Selçuklularına destek olmuşlardır.
- **Eserler:** Erzurum'da Kale Camisi, Tepsi Minare, Ulu Cami, Üç Kümbetler ve Tercan'da Mama Hatun Kümbeti.
- **Yıkılış:** Türkiye Selçuklu Devleti son vermiştir.

Mengücekliler (1080-1228)

- **Kurucu ve Merkez: Mengücek Gazi.** Merkez Erzincan, Kemah, Divriği, Şebinkarahisar.
- **Faaliyetler:** Danişmentlilerle ittifak yapıp Gürcü Krallığı ve Trabzon Rum İmparatorluğu ile savaşmışlardır.
- **Eserler:** En büyük eserleri Divriği Ulu Cami ve Darüşşifası'dır. (Anadolu'daki ilk külliye ve 1985'te UNESCO Dünya Miras Listesi'ne alınmıştır).
- **Yıkılış:** Türkiye Selçuklu Devleti son vermiştir.

Satış: www.shopier.com/s/store/tarihkursu

5. Osmanlı - Safevi (İran) İlişkileri (1577-1639)

- **1590 Ferhat Paşa Antlaşması:** III. Murat döneminde imzalandı. Osmanlı doğuda **en geniş sınırlarına** ulaştı.
- **1612 Nasuh Paşa Antlaşması:** I. Ahmet dönemi. Ferhat Paşa ile alınan yerler geri verildi, Safeviler yıllık 200 deve yükü ipek vermeyi kabul etti.
- **1618 Serav Antlaşması:** II. Osman dönemi. Vergi 100 deve yükü ipeğe düşürüldü.
- **İran Seferleri ve 1639 Kasr-ı Şirin Antlaşması:** İran'ın Bağdat'ı alması üzerine IV. Murat sefere çıktı. 1635 Revan, 1638 Bağdat seferleri ile bu bölgeler geri alındı. IV. Murat "**Bağdat Fatihi**" unvanını aldı. Antlaşma ile Zağros Dağları sınır kabul edildi, **bugünkü Türkiye-İran sınırı büyük ölçüde çizildi.**

6. Osmanlı - Venedik İlişkileri ve Girit Kuşatması (1645-1669)

- Venedik yönetimindeki adanın korsan yatağı olması üzerine 1645'te kuşatma başladı.
- Kuşatma **24 yıl** sürdü. Venedik bu süreçte Çanakkale Boğazı'nı abluka altına alarak İstanbul'da kıtlığa neden oldu.
- Ada, 1669'da **Köprülü Fazıl Ahmet Paşa** tarafından fethedildi.
- **Önemi:** Kuşatmanın uzun sürmesi Osmanlı donanmasının eski gücünde olmadığını göstermiş ve maliyeyi çökertmiştir.

Satış: www.shopier.com/s/store/tarihkursu

CEMİYETLER DÖNEMİ

Türk halkı işgallere karşı silahlı mücadelenin (Kuvayımilliye) yanı sıra hukuki ve siyasi mücadele vermek için **Millî Cemiyetler** kurmuştur. Buna karşılık, Osmanlı içindeki azınlıklar ve bağımsızlığa inanmayan kesimler de **Millî Varlığa Düşman Cemiyetler** oluşturmuştur.

AZINLIK	CEMİYETİN ADI	KURULUŞ (Tarih)	AMACI VE FAALİYETLERİ
Rumlar	Etniki Eterya	1814	Eski Bizans İmparatorluğu'nu yeniden kurmak. (En eski azınlık cemiyetidir).
Rumlar	Pontus Rum	1904	Doğu Karadeniz Bölgesi'nde (Trabzon merkezli) bağımsız bir Pontus Rum Devleti kurmak.
Rumlar	Mavri Mira	1918	Büyük Yunanistan 'ı (Megali İdea) kurmak ve Bizans'ı canlandırmak. İstanbul'daki Rum Patrikhanesi tarafından yönetilmiştir.
Ermeniler	Hınçak	1887	Doğu Anadolu ve Çukurova bölgelerini kapsayan bağımsız bir Ermeni Devleti kurmak.
Ermeniler	Taşnaksutyun	1890	Hınçak cemiyeti ile aynı amaca hizmet etmiş; Doğu Anadolu 'da katliamlar yapmıştır.
Yahudiler	Alyans İsrailit	1860	Filistin bölgesinde bağımsız bir İsrail Devleti kurmak.
Yahudiler	Makabi	1860	Alyans İsrailit ile aynı amaca hizmet etmiştir.

Satış: www.shopier.com/s/store/tarihkursu

Serbest Cumhuriyet Fırkası (12 Ağustos 1930)

- **1929 Dünya Ekonomik Krizi'nin** yarattığı olumsuz şartlar mecliste yeni bir sese ihtiyaç doğurmuş, çok partili yaşama geçiş için ikinci adım olarak **Serbest Cumhuriyet Fırkası** kurulmuştur.
- **Mustafa Kemal**, yakın arkadaşı **Fethi Okyar**'ı yeni bir parti kurmaya bizzat ikna etmiş ve tarafsız kalacağını belirtmiştir.
- Cumhuriyet döneminin **ikinci muhalefet partisi** olarak **12 Ağustos 1930**'da İstanbul'da kurulmuştur.
- Partinin kurucuları cumhuriyete ve laikliğe bağlı kişiler olmasına rağmen, parti mitinglerinde (özellikle İzmir mitinginde) rejim karşıtlarının partiye sızdığı açıkça görülmüştür.
- Gelişmelerden endişe duyan **Fethi Okyar**, rejime zarar vermemek adına **17 Kasım 1930**'da partiyi kendi kararıyla feshetmiştir. (Parti devlet tarafından kapatılmamış, kurucusu tarafından feshedilmiştir).
- Bu olayın hemen ardından yaşanan **Menemen Olayı** ve **II. Dünya Savaşı** tehlikesinin belirmesi nedeniyle **Atatürk** döneminde bir daha çok partili hayata geçiş denemesi yapılmamıştır.

Satış: www.shopier.com/s/store/tarihkursu

Cumhuriyetçilik

- **Cumhuriyet**; millet iradesini ve demokratik yaşam biçimini esas alan bir yönetim şeklidir.
- Egemenliğin (söz söyleme, karar verme yetkisinin) bir zümreye değil, **milletin kendisine** ait olmasıdır.
- Yöneticiler halk tarafından belli bir süre için seçilir ve halkın ihtiyaçlarına göre hareket ederler.
- **Anahtar Kelimeler**: Millî egemenlik, millî irade, seçim, çok partili hayat, demokrasi.

Cumhuriyetçilik İlkesi Doğrultusunda Yapılan İnkılaplar

- TBMM'nin açılması
- 1921 ve 1924 Anayasalarının yapılması
- Saltanatın kaldırılması
- Cumhuriyetin ilan edilmesi
- Halifeliğin kaldırılması
- Siyasal partilerin kurulması (Örn: Cumhuriyet Halk Fırkası, Terakkiperver Cumhuriyet Fırkası, Serbest Cumhuriyet Fırkası)
- Ordunun siyasetten ayrılması (Erkan-ı Harbiye-i Umumiye Vekaleti'nin kaldırılması)
- Kadınlara siyasi hakların verilmesi (1930 Belediye, 1933 Muhtarlık, 1934 Milletvekili seçme ve seçilme hakları)
- İki dereceli seçim sisteminden **tek dereceli seçim sistemine** geçilmesi (1946)

Satış: www.shopier.com/s/store/tarihkursu

Savaşı Bitiren ve Yeni Düzeni Kuran Konferanslar (1945)

Savaşın son döneminde Müttefik Devletler tarafından düzenlenen bu konferanslar savaş sonrası dünyayı ve barışın şartlarını şekillendirdi.

1. Yalta Konferansı (4-11 Şubat 1945 - Kırım, SSCB)

- **Katılımcılar:** Franklin D. Roosevelt (ABD), Joseph Stalin (SSCB) ve Winston Churchill (İngiltere).
- **Amaç:** Savaş sonunda iş birliğini geliştirmek ve dünyanın geleceğini planlamak.
- **Önemli Karar:** 1 Mart 1945'e kadar Mihver Devletleri'ne savaş ilan eden ülkelerin kurulacak olan **Birleşmiş Milletler**'e kurucu üye olarak kabul edilmesine karar verildi. (Türkiye bu nedenle Almanya ve Japonya'ya kağıt üzerinde savaş açmıştır).
- **Sonuç:** Konferans, Müttefikler arasındaki "Büyük İttifak"ın sonu oldu; ortak düşman bitince aralarında **Soğuk Savaş**'ı başlatacak olan rekabet ve güç mücadelesi dönemi başladı.

2. San Francisco Konferansı (25 Nisan-26 Haziran 1945)

- **Amaç:** Savaş sonrası kalıcı barışı sağlamak için **Birleşmiş Milletler (BM)** teşkilatını resmen kurmak. ABD liderliğinde toplanmıştır.
- **Önemli Kararlar:**
 - Genel Kurulun işleyişinde tüm devletlerin eşitliği kabul edildi.
 - BM'nin en güçlü organı olan **Güvenlik Konseyi**'nde 5 büyük devletin (ABD, SSCB, İngiltere, Fransa ve Çin) üyeliklerinin **daimi** olmasına ve bu devletlere **veto hakkı** verilmesine karar verildi.

Satış: www.shopier.com/s/store/tarihkursu

Küba Buhranı (1962)

- **Küba**, 1930'dan itibaren **ABD destekli diktatör Fulgencio Batista** tarafından yönetilmiştir.
- **Fidel Castro** liderliğindeki devrim, **8 Ocak 1959'da Batista'yı** devirerek başarıya ulaşmıştır.
- **ABD'nin** ekonomik baskılarına karşı **Küba**, 1960'ta **SSCB** ile ekonomik ve askerî ilişkiler geliştirmiştir.
- **ABD**, **Castro**'yu devirmek için muhalifleri destekleyerek başarısız olan **Domuzlar Körfezi Çıkarması'nı (1961)** yapmıştır.
- **Castro'nun SSCB'den** yardım istemesi üzerine **Kruşçev**, adaya nükleer füzeler yerleştirmiştir.
- **SSCB'nin** füzeleri sökmesi, buna karşılık **ABD'nin Küba'yı** işgal etmeme ve **Türkiye'deki Jüpiter füzelerini** sökme sözü vermesiyle kriz çözülmüştür.
- Bu kriz, **Türkiye'nin ABD** müttefiki olmasına rağmen tek taraflı kararlarla güvende olmadığını göstermiştir.
- Krizin zirvesi olan **27 Ekim 1962**, nükleer silahsızlanma çabalarının başlangıcı kabul edilir.
- Kriz sonrası **SSCB'nin** tavrı, **Castro'nun Çin'e** yakınlaşmasına neden olmuştur.

Satış: www.shopier.com/s/store/tarihkursu